

Litteratur

ULF BERGQUIST, ANNA FAYAD, Internationell äktenskapsrätt: en kommentar. Wolters Kluwer, 2017, 313 s.

Det recenserade verket, som utkommit i förlagets serie "Gula biblioteket", utgör en aktuell kommentar, "paragraf för paragraf", till den svenska internationella äktenskapsrättens författningar, vilka idag består av såväl autonoma svenska lagar som EU-rättsliga förordningar. Bokens titel lovar lite mer än den uppfyller, eftersom boken endast omfattar regler rörande äktenskaps tillkomst och upplösning och medvetet förbigår den internationellt privat- och processrättsliga regleringen av äktenskaps rättsverkningar, såsom underhållsskyldighet mellan makar och den äktenskapsrättsliga förmögenhetsordningen. De kommenterade författningarnas stadganden vilka inte fokuserar på äktenskaps ingående och upplösning förbigås i princip också, med undantag för vissa bestämmelser avseende den internationella privaträttens allmänna del (t.ex. det s.k. *ordre public*-förbehållet, vilket spelar en viktig roll inom den internationella familjerätten).

De författningstexter vilka i sin helhet eller delvis kommenteras i boken är lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap (IÅL), förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap (NÅF), EU-förordningen nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar (Bryssel II-förordningen) samt EU-förordningen nr 1259/2010 om genomförande av ett fördjupat samarbete om tillämplig lag för äktenskapsskillnad och hemskillnad (Rom III-förordningen). Som okommenterade bilagor återges dessutom lagen (2008:450) och förordningen (2005:97), båda med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen.

En författning som inte har fått men enligt min mening hade förtjänat en kommentar är lagen (1973:943) om erkännande av vissa utländska äktenskapsskillnader och hemskillnader, som implementerar en Haagkonvention från 1970 i samma ämne. Jag hade också välkomnat närmare kommentarer avseende lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap; denna upphävdes visserligen i samband med införandet i svensk rätt av samkönade äktenskap, men fortsätter att tillämpas på tidigare registrerade partnerskap, inklusive dessas internationellt privaträttsliga aspekter. Å andra sidan kommenteras den ovannämnda Rom III-förordningen trots att denna, huvudsakligen på grund av svenskt motstånd, tillkom inom ramen för s.k. fördjupat samarbete och följaktligen binder endast de medlemsstater som valt att ansluta sig därtill (Sverige finns inte med bland dessa). Kunskaper om denna förordning kan naturligtvis vara nyttiga även för svenska jurister, exempelvis när de ska ge råd åt svenskar som blir involverade i en skilsmässoprocess i någon av de till förordningen anslutna medlemsstaterna.

Boken kan bli ett nyttigt hjälpmedel för praktiker, låt vara att en del kommentarer är ganska kortfattade och förbigår mera komplicerade tolkningsproblem. Vissa av författarnas åsikter har jag svårt att dela. På s. 33 påstås exempelvis att utomlands den 1 maj 2009 eller senare regi-

strerade partnerskap normalt behandlas som ett äktenskap. En sådan tvångsomvandling av utländska partnerskap i äktenskap saknar dock stöd i lag och skulle kunna få oväntade och mycket långtgående konsekvenser, exempelvis skulle deras förmögenhetsrättsliga verkningar i Sverige regleras av kollisionsreglerna i EU-förordningen nr 2016/1103 i stället för i EU-förordningen nr 2016/1104. Författarna menar på s. 34 också att ett utomlands enligt främmande rätt ingånget äktenskap, som inte uppfyller de formella kraven enligt 7 § 1 st. IÄL men uppfyller kraven enligt samma paragrafs 2 st., ”kan förklaras giltigt i Sverige”; i verkligheten ska (alltså inte ”kan”) sådana äktenskap anses giltiga i Sverige utan något krav på särskild förklaring. På s. 135–136 anges att det står klart att EU:s förordning nr 2016/1103 omfattar även samkönade äktenskap; detta finner jag lämpligt och är med all säkerhet korrekt i en svensk domstols ögon, men förordningens premiss 17, enligt vilken definitionen av begreppet ”äktenskap” överlåtes åt medlemsstaternas nationella rätt, medför att man inte kan utgå ifrån att ett svenskt samkönat äktenskap i alla övriga medlemsstater ska behandlas som äktenskap och inte exempelvis som registrerat partnerskap. Dessa meningsskiljaktigheter avser dock bara relativa småsaker.

Boken innehåller en källförteckning, ett rättsfallsregister och ett nyttigt sakregister. Författarna hänvisar inte bara till svenska rättsfall och rättsfall från EU-domstolen utan även till valda avgöranden från några medlemsländer. I fotnoterna och i litteraturlistan finner man, som sig bör när man kommenterar en EU-förordning, även vissa verk skrivna av utländska experter på EU:s internationella privaträtt, bl.a. de omfattande tyska kommentarerna.

Det råder ingen tvekan om att svenska domstolar och andra myndigheter i ökad omfattning kommer att konfronteras med den internationellt familjerättsliga problematiken, inte minst på grund av den stora invandringen från Mellanöstern. Förståelsen hos svenska jurister av den islamiska familjerätten är ofta bristfällig. Det är därför värdefullt att en av författarna utöver sin svenska juristutbildning har insikt också i den muslimska kulturen och kunde, på flera ställen i boken, berika texten med nyttig information om hur den aktuella bestämmelsen kan fungera när man i Sverige möter islamisk rätt.

Michael Bogdan